Ч. 31. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 29. липня 1928. Рік XXX.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Сильні і слабі політичні організації.

В попередній статті ствердив я, що український нарід в межах польської держави є дуже слабо зорґанізований під політичним оглядом і що це є причиною його слабости та зневажливого трактування польським соймом і урядом його найслушніших домагань. Нарід є тоді сильно зорґанізований під політичним оглядом, коли загал населення гуртується в політичних партіях, коли людей безпартійних є дуже мало, коли самі політичні партії є справно і добре зорґанізовані. Сила партії виявляється на зверх в скількости карних членів, які совісно сповняють усі наложені на них обовязки і в поширенню партійної преси. Про ті справи говоритиму окремо. Сила політичної орґанізації виявляється найкраще на зверх тоді, коли політична орґанізація веде боротьбу, приступає до переведення якоїсь справи.

На примірі викажемо, яку то велику політичну силу творить добре зорґанізований нарід.

На північ від Балтійського моря живе малий фінляндський нарід. З одного боку сусідує він з Росією, з другого зі Швецією. Фінляндія, хотяй увійшла в залежність від Росії, одначе все вміла боронити своїх прав і своєї національної окремішности. Був окремий фінляндський сойм і фінляндці не служили в російськім війську. Російський цар Микола II. видав дня 15. лютого 1889 р. маніфест, яким зніс автономію Фінляндії. Фінляндський сенат вислав окрему депутацію до царя з протестом проти знесення прав фінляндського народу, але цар навіть не приняв депутації.

Тоді фінляндські політичні партії вирішили внести збірний протест, який підписав би загал фінлянського населення. Вони розіслали по цілому краю своїх відпоручників, що вияснювали народови грозу небезпеки і взивали до підписування протесту. За два тижні зібрано около півтора міліона підписів. Коли візьмемо під увагу, що населення Фінляндії виносить всего два і пів міліона душ, коли зважимо, що не підписували протесту діти і малолітні, то мусимо ствердити, що майже усі фінляндці підписали протест і тим виявили свою зорґанізованість і політичну зрілість. Вправді цей протест не приніс спасення фінляндському народови, але зорґанізований нарід найшов інші засоби боротьби.

В 1925 р. польський сойм радив над законом про земельну реформу, а властиво законопроєктом про кольонізацію української землі військовими осадниками і спроваджеными зі заходу польськими селянами. Найсильніша українська національна партія, а саме Національне Обєднання зрозуміла грозу небезпеки і візвала цілий український нарід до боротьби проти законопроєкту про земельну реформу. Всі українці мали підписати збірні протести і по цілому краю мали відбутися протестаційні віча. Не оглядаючись на пропаґанду в пресі, не оглядаючись на живу вічеву акцію, вдалося зібрати на протестах ледви яких десять тисяч підписів. Виявилося, що загал українського населення не розуміє значіння політичної боротьби. Не дивниця, що польський сойм преспокійно ухвалив закон про земельну реформу, не оглядаючись на рішучі протести українських послів з Волини. Він побачив, що український нарід не вміє боротися з накиненими йому законами і що тому можна йому тесати кільки на його голові.

Не дивниця, що добре зорґанізований фінляндський народець має тепер власну самостійну державу, а український сорокміліоновий нарід розшматований на чотири части.

Посол Волод. Целевич.

Перед важними подіями.

Новий польський сойм має велике конституційне завдання, а саме: зміну або, як кажуть, направу державного устрою. В польських ґазетах є тепер дуже багато всяких поголосок про ту зміну, бо кожда польська партія хотіла би зміняти Польщу на своє копито. Відомо також, що проєкт зміни конституції підготовляє уряд. Над цим проєктом працює окрема комісія фаховців.

До недавна писалося, що зміна зводиться головно до поширення прав президента польської республики, дальше до зміни вибору президента, так щоби вибирало його все населення а не сойм і сенат, як досі, також до права спротиву президента щодо новоухвалених законів і т. п.

Аж в останньому часі польські ґазети принесли вістку, що рівночасно зі зміною конституції буде висунена також справа зміни виборчого закона. Урядова комісія, що підготовляє проєкт зміни конституції, мала між собою вже погодитися і взяла в основу свого проєкту такі головні точки: права президента будуть значно поширені в повище описаному напрямі, число послів у новому соймі, що буде вибраний на підставі нової ординації, буде зменшене на цілих 50 відсотків. На суцільній національно-польській области будуть утворені одномандатові виборчі округи. Одначе для „кресів“, до яких належить і Сх. Галичина, збережеться більшемандатові округи і принцип виборчої пропорціональности, при чім число польських мандатів у кожному виборчому окрузі буде згори усталене.

Ця поголоска є цілком правдоподібна. До такої зміни виборчої ординації, особливо на „кресах“ змагали відомі польські україноїдні політики вже давно, ще в попередньому соймі. Цілком не виключене, що тепер при зміні устрою проведуть теперішні польські т. зв. санаційні чинники і санацію польського парляментаризму від представників і заступників немилих їм непольських народів.

Сяк чи так, в польському державному життю заповідаються великі зміни. Вже в осени прийде до гострої боротьби між польським урядом, що стремить до самовлади, а політичними уґрупуваннями, що хотять зберегти парляментарну владу. Польський сойм буде скорше чи пізнійше розвязаний і розшаліє нова виборча боротьба. Становище українського народу буде важчим ніж доси і тільки від його зорґанізованости й політичної сили залежить його найблища доля.

Тому ніколи не був більше на часі, ніж тепер, наш клич: орґанізуймося, єднаймося в один сильний національний табор і будьмо готові!

„Бо пора це великая єсть“!

НАГЛИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

Члени Української Військової Орґанізації, обвинувачені в нападі на почту. Грозить їм кара смерти.

В четвер, 19. липня ц. р. розпочався у Львові наглий суд над 6 молодими людьми за напад на почтовий уряд при вул. Глубокій.

На лаві обвинувачених засіли: 1) **Володимир Ординець**, літ 21, шлюсар, що ходив також на курси приватної семинарії. 2) **Володимир Мирош**, літ 19, скінчив приватну торговельну школу. 3) **Евген Качмарський**, літ 18, бувший ученик 5. кляси ґімн. 4) **Іван Плахтина**, літ 20, електромонтер. 5) **Евген Скіцький**, літ 18, електромонтер і 6) **Іван Штокало**, літ 20, шофер.

Обвинуваченого Ординця боронить адв. д-р Старосольський, Мироша адв. д-р Л. Ганкевич, Качмарського адв. д-р Н. Прислопський, Плахтину адв. д-р Стронціцький, Скіцького адв. д-р Ів. Волошин, Штокала адв. д-р Глушкевич.

Як відбувся напад?

Акт обвинувачення описує напад на почту так:

Дня 3. липня о год. 6. вечером в почтовім уряді при вул. Глубокій були в першій кімнаті почтовий возьний Червінський і урядничка Любинецька. В другій кімнаті були тоді урядички Тустановська, Добростанська і Ковальчик. З приватних осіб був тільки торговельний субєкт Вайншток.

Вже по 6. год., коли уряд замикався, війшло до першої кімнати двох спізнених гостей і пробували надати пакунок. Були це два обвинувачені, котрі несподівано наставили проти Червінського револьвери і казали йому відвернутись до стіни, а за ним впали до другої кімнати два інші напасники, звернули револьвери до присутних і зажадали грошей. Всі були в кашкетах, один мав чорні окуляри, ковніри піднесені до гори, а один мав на лици прозору маску, що надавала йому блідий вираз лиця. На їх вид урядничка Тустановська почала кричати на поміч, урядничка Ковальчик зімліла, а Вайншток прискочив до вікна, вибив шибу і взивав поліції на поміч. Цей крик настрашив напасників. Один з них вхопив зі стола Любинецької 19 зл. 51 сот. а відтак всі втікли на подвіря, перелізли крізь старий паркан, який завалився, і вибігли на вул. Снядецьких. Тут всіли на авто, яке на них чекало, і пігнали вулицею Потоцького за місто. Фронтову браму від вул. Глубокої замкнули напасники на ключ.

В часі нападу в шуфляді п. Тустановської було близько 50 тисяч золотих, які завдяки тільки припадковим обставинам не впали в руки арештованих.

Що виказало слідство?

Поліція викрила, що шофер, який чекав на напасників, розмовляв з одною дівчиною крізь вікно. На підставі її зізнання Штокало був за годину вже арештований. Дальше мало викрити слідство, що Ординець був провідником нападу, який зорґанізував з Мирошом. Вони й дали револьвери. Качмарський з Мирошом надавали пакунок, а Плахтина захопив гроші від Люблинецької. Після грабунку напасники мали передати ті гроші панні, що з рожею в руках чекала на них в улици Шимоновичів. Підчас утечі напасники вискакували поодиноко з авта, а один з них заїхав аж на конець вул. Львовскіх дзеці.

В слідстві Мирош зізнав, що після нападу револьвери і шапки передано Володимирови Кубови, котрий сховав їх під підлогу. Там їх підчас ревізії знайдено.

У звязку з тою справою арештовано брата Качмарського Романа, Володимира Кубова та Олену Краєвську. Будуть вони відповідати перед звичайним трибуналом за співучасть в рабунку.

Дальше стверджено, що батько Ординця був залізничим службовцем і згинув підчас нещасливого випадку на головнім двірци. Батько Мироша є рільником, Качмарського шевцем у Львові, Штокала паламарем в Преображенській церкві у Львові. Батько Плахтини умер перед кількома роками, але має брата і сестру. Скіцький має також рідню.

Що говорять обвинувачені?

На судовій розправі перший зізнавав **Ординець**. Він заявив, **що є членом тайної Української Військової Орґанізації** і виконав тільки її приказ. Цей приказ дав йому якийсь делеґат цеї орґанізації в Єзуїтськім городі. Мав напасти на почтовий уряд, щоб роздобути гроші на потреби тайної військової орґанізації. А метою цеї орґанізації було визволити Україну і здобути незалежну українську державу. Йому приказано замкнути браму при почті від вул. Глибокої, що він виконав і пішов на подвіря. Коли всі інші учасники стали втікати, він також утік і сів до авта. По дорозі при вул. Анчевських вискочив з авта і повідомив ту панну, що чекала на гроші, що грошей нема. Кождий з учасників мав окремий приказ і мав тільки свій приказ виконати. Якби були здобули гроші на почті, булиб обернули їх тільки для Української Військової Орґанізації, а не на власні потреби, бо ділали з ідеї. На поліції **його били**, тому що не хотів виявити інших учасників нападу. Був шлюсарем, але не міг нігде дістати роботи. Тому приготовлявся до іспиту в середній школі.

Обвинувачений **Мирош** признався, що є також **членом Української Військової Орґанізації** і виконав тільки свій обовязок. Він мав увійти за провідником до почтового уряду і бути при конфіскаті каси. Хто ще був з ним, не може виявити, бо відповідає тільки за себе. Як член Української Військової Орґанізації складав присягу і все робив тільки на її приказ, **в імя великої національної ідеї.** В часі слідства на поліції його **страшенно били**, так що він стратив притомність. Били палицями, копали, тягали за волося і т. д. Під впливом тих побоїв він сказав, де сховав револьвер.

На питання оборонців обвинувачений подає, що скаржився якомусь урядникови, що є хорий від побиття і просив, щоби прислали йому лікаря, але без успіху. Аж пізнійше, коли відставляли його до суду, оглянув його лікар, якому показав синці від побиття. Чи лікар зробив з того ужиток, не знає.

Третій обвинувачений, Евген **Качмарський** брав участь в нападі на почту, бо хотів бути членом Української Військової Орґанізації. Сказали йому, що приймуть його до орґанізації аж після вдатного нападу. Він надавав пакунок а інші війшли до середини. Коли счинився крик, утік з ними до авта. Дали йому два револьвери, щоби сховав, а він передав їх свому братови Романови, якого здибав по дорозі. Вчився приватно до 6 кляси ґімн. а зі школи виступив тому, що не міг заплатити шкільної оплати.

Обвинувачений Ів. **Плахтина** належав також до Української Військової Орґанізації і складав присягу, на підставі якої не може видати нікого з товаришів, бо за це грозила йому смерть. Участь в нападі на почту брав на приказ цеї орґанізації. Мав тільки застрашити возьного. Ніяких грошей від Любинецької не взяв

Також обвинувачений Евген **Скіцький** належав до Укр. Військової Орґанізації і на її приказ брав участь в нападі. Зі свого вчинку не думав мати ніякої матеріяльної користи. Він замовив авто, але шоферови на говорив на що. Коли приїхали на місце, висів і проходжувався по улици. Хто були учасники нападу, не знав. Коли вони після невдачного нападу відіхали, він пішов спокійно в сторону вул. Коперника. В поліції його били, змушуючи до інших зізнань.

Останній обвинувачений Іван Штокало зізнає, що до ніякої військової орґанізації не належав і про плянований напад на почту не знав. На вул. Снядецьких приїхав на замовлення свого знакомого Скіцького і на його бажання чекав. Опісля відвіз їх, куди вони хотіли і за їзду дістав від Ординця одного доляра.

Зізнання свідків.

На початку другого дня розправи оборонці д-р Глушкевич і д-р Старосольський зголосили закид, що наглий суд в тій справі некомпетентний (не має права судити). Перший з чих закинув, що наглі суди в краю не були оголошені по приписам (при звуках бубнів і труб) та що розправа не розпочалася в приписанім речинци. Другий оборонець звернув увагу, що з донесень поліції і зізнань обвинувачених виходить, що це справа політична, обвинувачені повинні відповідати за державну зраду (як члени Укр. Військової Орґанізації, що хоче відірвати Сх. Галичину від Польщі) і тому ця справа підлягає не наглому, але звичайному судови. Однак трибунал відкинув внески оборони, виходячи із становища, що нападу доконано з метою грабунку, а це вистарчить щоб справою занявся наглий суд. Не зміняє справи навіть якби приняти, що обвинувачені були членами Укр. В. Орґанізації і ділали на її приказ. Наглі суди були оголошені в своїм часі і як слід.

Опісля зізнавали свідки. Урядники Тустановська і Добростанська описували напад, зазначуючи, **що напасники не робили страшного враження і були далеко більше перелякані ніж нападені.** Урядничка Ковальчуківна взяла напасника, що наставив до неї револьвер, **за божевільного і тому зімліла.** Всі вони пізнають між обвинуваченими то одного то другого, але досить непевно.

Поліція говорить.

Між іншими свідками на увагу заслугує комісар поліції **Смольніцький**, який зізнав, що справу вважали спершу політичною і слідство вела так звана 5-та бриґада. Щойно на приказ вищої влади (у Варшаві) справу поведено в іншім напрямі. На запит д-ра Ганкевича, чим ріжниться нинішна справа від попередніх нападів на почту (у Львові, в Долині, Калуші), які уважано політичними справами, свідок відповів, що середовищем, з якого обвинувачені вийшли, а також способом виконання нападу, який був крайно нездарний. Військова орґанізація робить це зовсім інакше...

Цікаве, що коли д-р Старосольський спитався, чому поліція пустила до польських ґазет фальшиву вістку, представляючи обвинувачених як звичайних бандитів, що ділали не для ідеї, але задля грабунку і наживи, свідок спершу замялся. Опісля заявив, що політична поліція не мала з тим нічого спільного, хоч ціле слідство в цій справі вела тільки політична поліція.

В часі зізнань цього свідка зголосився до слова обвинувачений Мирош і оповів, як його били на поліції в днях 4. і 6. липня. Описує точно тих поліційних службовців, що його **били, копали й тягнули за волосся, так що він зімлів і мав синяки на цілім тілі.** Видів також обвинуваченого Плахтину, якому казали відвернутися від нього. Колиж Плахтина на хвильку обернувся, **мав ціле лице спухле й одно око підбите.** Зараз потім Плахтину витрутили за двері, після чого далося чути страшний його крик... Розуміється свідок Смольницький заперечує цьому.

Коли зізнавав підкомісар Юзеф **Федонішин**, який арештував обвинувачених і переводив перше слідство, обвинувачений Мирош пізнав в ньому того, що над ним так знущався і сказав йому це в очи. Резуміється, що й Федонішин заперечив цьому, причім на українські слова Мироша заявив, що його не розумія...

Д-р Ганкевич: Пане комісар: Ви знайшли у Кубова чотири револьвери, які обвинувачені дали йому сховати. Ве револьвери були німецької роботи і чи вони не промовили до вас якоюсь мовою?

Свідок: Таких револьверів ужизали члени Укр. Військ. Орґан., але також хто інший міг їх ужити.

Д-р Ганкевич: А на підставі чого ви кажете, що обвинувачені не були членами Урк. В. Орґанізації?

Свідок: Бо ніхто з них не мав леґітимації ані ніхто не потвердив, що вони до такої орґанізації належали. (На салі сміх.)

Подібно зізнавав підкомісар Чеховський. Він сказав, що знайдення в обвинувачених „Сурми“, орґану цеї орґанізації, нішо не значить, бо цею ґазеткою засипують тепер не тільки українські ґімназії, але навіть українські села.

Багато питань оборонців в цій справі трибунал ухилив.

В обороні законности.

На розправі в неділю, 22. липня відчитано акти поліційної і почтової влади, після чого д-р Старосольський поставив внесення, щоби трибунал признав себе непокликаним до цеї справи, бо нині вже четвертий день розправи, а тимчасом президентський розпорядок про продовження речинця наглого суду з 3 днів до 8 днів не був предложений соймови і не є оголошений у „Вістнику державних законів“. Отже цей розпорядок не може обовязувати. На доказ оборона просить покликати на свідків маршалка Дашинського і віцемаршалка д-ра Загайкевича.

Після 2-годинної наради трибунал відкинув це внесення, а таксамо внесення д-ра Стронціцького, щоби покликати свідків на доказ, що прокуратура виступила за пізно з внеском на наглий суд і що той суд за пізно зібрався.

На розправі в понеділок оборонці поставили цілий ряд внесень на переведення доказу, що обвинувачені виступали не як звичайні грабіжники, але ідейні молодці, що мали добро свого народу на думці. Наслідком того треба їх поставити перед суд звичайний за злочин державної зради.

Всі ті внесення (переважно на покликання численних свідків) **трибунал відкинув**, не подаючи навіть ніяких причин такого рішення.

На тім скінчилось доказове поступовання і наступили промови прокуратора та оборонців.

Розправа скінчиться в середу, розуміється, засудом. А що наглий суд знає тільки засуд смерти, то двох обвинувачених (Ординця і Плахтину) жде кара смерти. Інші обвинувачені не підлягають карі смерти тому, що не мають ще скінчених 20 літ.

Для виконання смертних засудів приїхав уже кат з Варшави.

Справоздавчі віча.

БУЧАЧЧИНА.

Дня 22. червня ц. р. бідбулося справоздавче віче посла о. Леонтія *Куницького* в селі *Осівцях.* По рефераті про діяльність Української Парляментарної Репрезентації віче одноголосно ухвалило повне довіря послів і сенаторів Українського Нац Дем. Обєднання, а о. послови Куницькому зокрема. По відбутім вічу нарід підходив до о. пралата, прохаючи порятунку та помочі перед поліцайом Бачинським та його протизаконним вчинками. Віче покінчено відспіванням українського національного гимну.

Тогож дня посол о. пралат Куницький заїхав з посольським звітом надпрограмово до місточка *Бариша.* Туди поїхав о. пралат тому, що український елемент Бариша поважно загрожений чисельною перевагою мазурів і руїнницькою роботою упіпістів. На віче явилися численно громадяне місточка, прибули зацікавлені мазури, одначе ніхто з них не поважився переривати достойному промовцеви, а навіть забрав голос мазур Юзеф Сова, який просив, щоби Український Посольський Клюб старався усунути кривдяче населення закони в справі виконування дрібного ремесла і т. п. Віче покінчено ухваленням повного довіря Українській Парляментарній Репрезентації. По вічу збирав о. посол матеріяли до інтерпеляцій.

ДРОГОБИЧЧИНА.

Дня 7. липня ц. р. відбулося велике справоздавче віче в селі **Попелях.** У вічу взяли масову участь як селяне і робітники так і жінки та дівчата. Віче отворив короткою пориваючою промовою з рамени Укр. Парляментарної Репрезентації посол **Антін Максимович.** Предсідником вибрано на загальне бажання місцевого пароха і заслуженого діяча о. Василя Мацюрака. Відтак забрав слово знову посол Максимович і зясував теперішне положення нашого народу, працю і тактику послів і сенаторів нашої партії на соймовій арені, пояснив боротьбу з затіями звалити нові податкові тягарі на наше населення, обговорив приступно похід на українське шкільництво, справу куцохвостої амнестії для політичних вязнів, справу важкого положення нашого робітництва по тартаках і шихтах і вказав на кінець на вагу одної політичної орґанізації в рядах Національного Обєднання. Відтак вивязалася широка дискусія, після якої ухвалено повне довіря для праці і тактики Української Парляментарної Репрезентації, а для посла Максимовича зокрема і поставлено зазив не зійти ні на крок з наміченої лінії для виборення кращої долі українській нації. Ухвалено відповідні резолюції, після чого пос. Максимович збирав на вічу матеріяли до соймових інтерпеляцій і прямо з Попелян виїхав на дальші віча в гори.

КОМАРНЯНЩИНА.

Дня 7. липня ц. р. відбув посол Гринь Тершаковець три справоздавчі віча: в Колодрубах, Повергові і Підзвіринці. В Колодрубах о год. 11 рано саля читальні „Просвіти“ виповнилася місцевими громадянами і громадянками, перед котрими пос. Тершаковець зложив звіт з дотеперішньої праці Української Парляментарної Репрезентації, зясував наше політичне положення під теперішню хвилю та вказав на способи боротьби народу за краще завтра. По короткій дускусії ухвалено повне довіря для Української Парляментарної Репрезентації, а зокрема для посла Тершаківця, на якого громадяне Колодруб при виборах голосували. В Повергові відбулося віче в читальні „Просвіти“ о год. 3 пополудни. І тут після реферату посла Тершаківця ухвалено повне довіря послам і сенаторам УНДО. Відтак переїхав посол до Підзвіринця, де справоздавче віче відбулося о год. 7 вечером в домівці місцевої кооперативи. Віче ухвалило одноголосно резолюції з повним довірям до нашого Парляментарного Представництва як також подяку за дотеперішню його працю та тактику.

Дня 8. червня ц. р. зложив посол Гринь Тершаковець звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації в **Горожанній Великій.** Віче відбулося на подвірю громадянина Івана Добровольського. Хоча на віче прибули також досить численно радикали і сельроби, одначе ніхто з них не виступав з критикою діяльности наших послів, бачучи, як зібрані маси народа з одушевленням оплескували промову посла Тершаківця. По короткій дискусії віче ухвалило повне довіря для послів і сенаторів Українського Демократичного Обєднання, а кромі цього ухвалило резолюцію, щоби в так важкій хвилині, в якій находиться наш нарід, радикальні посли вступили до Української Парляментарної Репрезентації. По кожному вічу пос. Тершаковець розпитував місцевих громадян про пекучі потреби даного села і його болячки і збирав матеріяли до інтерпеляцій. Цікаво, що коли радикальний посол Микола Роґуцький довідався про заповіджене наше віче в дни 8. липня в Горожанній Великій, то скликав і собі радикальне віче до Горожанни на день наперед т. є. 7. липня, однак мимо сильної аґітації на „віче“ прибуло всього 10 радикалів, а з цікавости ще з десяток членів нашої партії, так що посол Роґуцький, **огірчений, навіть не** начинав віча.

РОГАТИНЩИНА.

В дни 12. липня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в місточку *Ферлєві*, при масовій участи місцевих і доколичних громадян. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації виголосив посол Степан *Кузик.* Після дискусії ухвалено резолюцію в справах шкільних, господарських та політичних і одобрено вповні дотеперішню працю та тактику Української Парляментарної Репрезентації. З признанням слід піднести, що Ферлєїв належить сьогодня до найкращих національних твердинь в повіті, де її читальня і кооператива і місцевий партійний комітет як найкраще розвиваються.

Щораз гірше.

Проступність в Польщі зростає.

Обчислюють урядово, що нешанування законів і злочинність в Польщі зростають з року на рік. Грубших проступків, як грабунки і розбої, увибства, підпали, крадежі з вломом і крадежі коней, було в 1925 р. 28.601 випадків, в 1926 р. 34.082, а в 1927 р. 37.028 випадків.

Нечувано процвитає фальшівництво грошей. Карних справ за фальшування гроший було: в 1923 р. 180 випадків, в 1924 р. 256, в 1925 р. 531, в 1926 р.17.591 а в 1927 р. 43.083 випадків.

Знак часу. В Польщі є щораз більше людей, що хотять прийти до грошей без праці, отже самі фабрикують гроші.

Збирають бурю.

Українське населення проти більшовицько-жидівської господарки.

Більшовицька влада творить, як відомо, на півдні України жидівську державу і при помочи американських жидів заселює цілу Херсонщину і Крим жидівськими кольоністами, що втікають з Палестини. Обурення місцевого українського населення, якому відбирають найкращу землю, зовсім природне і з того приводу між українськими селянами, що терплять голод землі і мусять еміґрувати на далеку Сибір, а жидівськими кольоністами приходить до різких суперечок.

Недавно селяни, огірчені браком хліба, напали на дві жидівські кольонії під Маріюполем. Товпа селян була озброєна в коси, серпи, а навіть в револьвери і рушниці. Дійшло до бійки, в часі якої жидів розігнали, а селяни забрали без перешкоди часть свіжого урожаю.

Вільшовицька влада вислала на місце збройну силу в обороні жидів. Але чи це впорядкує напружені відносини і втихомирить роздрення українського населення, що не може спокійно дивитись на більшовицько-жидівську господарку на українській землі?

Лєнін чи Шевченко

Національна свідомість української молоді.

З нагоди річниці уродин або смерти Лєніна, більшовицького месії, радянська влада наказала влаштовувати по школах концерти. В місті Переяславі в Полтавщині молодіж не хотіла деклямувати комуністичних віршів ані грати штуки, що висдавляла Лєніна. Богато дітей зовсім не прийшло, наслідком чого свято Лєніна не вдалося.

Незабаром відбулося свято в честь Тараса Шевченка. До концерту приготовлялась молодіж вже заздалегідь під проводом учителів. Свято випало дуже гарно. Співали пісні Шевченка а промову про українського поета вислухали з великим зацікавленням.

Більшовицькі ґазети дуже обурені тим, що українське населення святкує память Шевченка а до Лєніна відноситься байдужно, Висланий до одної школи більшовицький аґітатор спитав дітий: **хто важнійший, Лєнін чи Шевченко?** Всі відповіли: Шевченко, що терпів за Україну! Промовець хотів переконати дітий, що Лєнін має для народу більші заслуги ніж Шевченко. Однак молодь зачала кричати і не дала йому говорити про Лєніна.

Новий будвельний закон.

Хто має право будувати?

Президент Польщі видав недавно розпорядок про нове будівельне право. Тепер будували доми тільки іспитовані фахові будівничі. Але в тих місцевостях, приміром на селі, де нема фахових майстрів і будівничих, можуть братися до будови також мулярі, теслі і інші особи, якщо можуть виказатися своєю практикою, то значить, що вже будували нераз. Тому наші сільські майстри повинні жадати все свідоцтва від тої громади, в якій щось будували. Але й від них вимагають, щоби здали іспит з будівельного законознавства.

Вбийство президента в Мексику.

В передодні нової релігійної війни.

Мексик, держава вічних неспокоїв, звернув на себе увагу світа новою подією. Дня 17. липня ц. р. убито вибраного недавно президента мексиканської республики Обреґона. Підчас банкету в одній підміській реставрації підійшов до него якийсь чоловік і пятьма вистрілами з револьвера положив його трупом. Убийника, яким був капітан мексиканської армії Юрій Ескулярію, товпа мало не рознесла на місци. Арештований признався, що убив Обреґона з пімсти за переслідування, які терплять католики від уряду. На другий день його розстріляно.

На чолі держави станув дотеперішний президент Калєс, котрий оголосив в краю стан облоги та обсадив вищі становища у війську і в поліції своїми приятелями, усуваючи непевних людий. Він має урядувати до грудня, після чого виберуть нового президента. На основі мексиканської конституції та сама людина не може бути президентом, хоч убитий Обреґон був ним двічи. В часі останніх 15 літ це вже третій мексиканський президент, якого вбито.

Нема сумніву, що нове вбивство причиниться до загострення внутрішних неспокоїв, які панують в Мексику від давна, і може викликати нову релігійну війну. А цікаве, що Обреґон мав саме на меті втихомирити внутрішні неспокої і довести до порозуміння між католицьким населенням і пануючою ліберальною партією.

Слід зазначити, що все те, що читається про переслідування католиків, масові розстріли, заборони відправляти богослуження і т. п., є випливом не так протирелігійних поглядів мексиканського уряду, як радше наслідками земельної реформи. До недавна в Мексику було так, що майже вся земля належала до монастирів і духовенства. Селяни хлібороби мали її остільки, оскільки виарендували від духовенства. Змагання до зміни цих відносин сягають ще 60-их років минулого століття, коли то у відповідь на проекти реформи цісар Наполеон III. осадив на престолі австрійського архикнязя Максиміліяна. Накиненого цісаря вбито а мексиканські уряди почали вводити ряд реформ, які довели до розділу церкви від держави і відобрання церковних дібр в користь держави. Річ природна, що ці реформи стрінулися з опором духовенства, яке потягнуло за собою значну частину населення. Оливи до огню додав церковний закон Калєса з 1926 р. що загрозив строгими карами за всякий опір проти постанов конституції. Вибухли повстання, які уряд давив з жорстокістю, що викликувала здивування цілого культурного світу. Так витворилася релігійна війна, що приймала раз гострійші, раз лагіднійші форми, а з останніх часах навіть трохи була притихла. Вбивство Обреґона розпочинає новий розділ в історії мексиканської домової війни.

Сумний конець виправи.

Італія скомпромітована.

Італійська підбігунова виправа перемінюється у великий скандал. Стало певним, що ґенерал Нобіле допустився багато промахів, через які наразив членів виправи на катастрофу. Найбільше прогрішився тим, що казав себе першого ратувати, хоч як командант повинен останній покинути небезпечне місце.

Дальше закидують італійським членам виправи нелюдяне поведення з чужинцями. Норвежський професор Мальґрен згинув серед дуже загадочних умов. Італійці кажуть, що він сам положився

знесилений серед леду і замерз, кажучи своїм товаришам іти дальше. Тимчасом заходить підозріння, що Мальґрен згинув насильною смертю. Таких неясних моментів в сумній історії нещасливої виправи є більше. Наслідком того італійський уряд приказав уратованим розбиткам вертатись чимскорше до Італії а по дорозі не оповідати нікому нічого. Сам ґен. Нобіле має станути перед судом чести.

За Амундзеном та іншими членими виправи шукають дальше, але нема сумніву, що вони всі вже давно не жиють.

Лист з Канади.

Дорогі Читачі! Не довго я перебуваю в Канаді, живу в стейті Саскатун, але вже добре приглянувся життю еміґранта і тому хочу дещо й Вам переказати. Не багато доброго Вам скажу, бо виджу, як наші люди покинули рідний край і пішли за море хліба шукати, але його не знайшли, тільки з одної біди попали в другу і то ще гіршу. Бачив я наших еміґрантів, як сотки миль ішли пішки за кусником хліба і трудно його здибати. Ріжні аґенти в краю заохочують, щоби сюди їхати, і представляють, що тут добре, а тимчасом тут є інакше. Користь мають тільки вони, бо кажуть собі добре платити, виманюють від еміґранта останний гріш і висилають його в канадійські пущі, дебри та ліси, кажуть що там потрібують робітників. Приїздить еміґрант на місце, а тут живого духа нема, самі пустарі. І скинуть його серед дикого поля або ліса тай шукай щастя, як вмієш! Тоді бідні еміґранти цілими тижнями плентають ногами в голоді і холоді, заки дібються до якоїсь місцевости на фарми, де роблять як чорні невільники за кусень хліба.

Канадійський уряд видає тисячі на еміґрацію, ріжні аґенти шляються по Европі, намовляють людей їхати до Канади, обіцюють рай, а як чоловік приїде сюда, мусить з голоду загибати. Ті аґенти добре знають, що тут нема роботи, але що їх обходить, що там хтось буде пухнути з голоду. Вони мають добре плачене заняття, а корабельні товариства, для яких вони працюють, заробляють на еміґрантах великі гроші.

Дорогі братя, будьте осторожні і провірте наперед, куди вас висилають! Не спускайтеся на слово аґента, а спитайте когось з тутешних робітників про умовини праці і т. д. в тій околиці, куди вас висилають. Ще в Тернополи або деінде в аґенції люблять еміґрантів, доки не зложать грошей, але як возьмуть від них гроші, мають їх за невільників, везуть як худобу у ваґонах і не випустять, аж запроторять на місце. А тут хоч гинь, пропадай — то аґентам байдуже.

Може це моє письмо кому придасться, і може неодин бідолаха омине то страшне горе, в яке попадають сотки наших еміґрантів, що їдуть на сліпо шукаючи хліба. З. Кіт.

Градові нещастя.

Землеплоди йдуть на марно.

Дня 17. липня ц. р. навістила Перемищлянщину страшна градова туча, займивши полудневу частину повіту. Град був навіть величини курячих яєць. Шкоди в збіжу та садах переходять 50 прц.

В селі Журавці й околиці пов. Рава Руська шаліла в ночи на 19. ц. м. страшна буря з градом. Землеплоди на просторі 500 морґів знищені цілковито. Крім того знищені на половину землеплоди на просторі 460 морґів. Шкоди йдуть на міліони.

Що чувати у світі?

Нова мирова акція. Американський державний секретар Кельоґ став героєм дня. Він виступив уже давнійше з так званим противоєнним пактом, себто міжнародньою умовою, якою всі держави світа зобовязуються невести війни а всякі міжнародні непорозуміння полагоджувати мирною дорогою. Щойно в останнім часі акція Кельоґа зачинає користуватись успіхом. Майже кождий день приносить заяви нових держав, що приступають до противоєнного пакту. Після Франції і Польщі прийшла Анґлія і Японія, а в найблищому часі приступить Чехословаччина. На день 28. серпня ц. р. визначено в Парижи підписання цього пакту ріжними державами. Говорять, що до пакту приступлять всі европейські держави, а навіть, як надіються в Америці, Радянський Союз. Цікаве тільки, що вже тепер між Францією і Німеччиною є великі ріжниці в поглядах на цю мирову акцію. Франція каже, що загальний мир може бути тільки на основі втримання версальського і льокарненського договору, значить на основі закріплення теперішних державних границь. Зате Німеччина заявила, що перед здійсненням пакту Кельоґа треба наперед змінити післявоєнні договори, які не даються втримати. Анґлія застереглася також, що треба шанувати Союз Народів і льокарненський договір. Значить, противоєнний пакт Кельоґа, закріплюючи теперішний стан, з якого половина світа є невдоволена, мало причиниться до закріплення загального мира. Нема сумніву, що перша Німеччина при найблищій нагоді спробує змінити теперішні границі та що не буде тихо сидіти також Рад. Союз. Але будьмо терпеливі і чекаймо до 28. серпня.

Більшовицькі маневри. При кінци серпня ц. р. відбудуться в области української військової округи недалеко польської границі великі маневри радянської армії. На маневрах буде народній комісар військових справ Ворошилов. На ці рухи радянських військ звернула пильну увагу Польща і Румунія. До Букарешту приїхав з того приводу один француський ґенерал.

Розстріл українських повстанців. Радянська влада в Умані засудила на кару смерти 11 членів українського повстанчого відділу отамана Хмари. Центральний виконуючий комітет відкинув просьбу засуджених о помилування і їх розстріляно.

В Портуґалії вибухла дня 20. ц. м. революція. Збунтувалася залога твердині Сан Хорґе проти уряду. Твердиню збомбардовано артилерією, після чого піхота взяла її приступом і цілий бунт здавлено. В боях згинуло кількадесять осіб.

В Єгипті виконано державний переворот. Голова міністрів Магмуд-паша розвязав на приказ єгипетського короля Фуада парлямент і свободу преси, та оголосив, що про нові вибори можна буде думати аж за три роки. Все те сталося на бажання Анґлії, що держить єгипетського короля та його уряд у своїх руках. Таким способом Анґлія хоче здавити єгипетський націоналістичний рух, ворожий анґлійському пануванню. Єгипетський парлямент показався для Анґлії небезпечним, ухваливши недавно закон про збори, який підкопує анґлійські впливи в Єгипті. Серед єгипетського населення настало з приводу розвязання парляменту і проголошення диктатури велике обурення.

Конець китайської війни. Між представництвом Манджурії і китайським національним урядом прийшло до порозуміння. В найблищім часі буде оголошений маніфест, який подасть світови до відома, що Манджурія підпорядковується китайському урядови, що здобув збройною силою цілий Китай і заводить в нім нові порядки. Таким чином прийде нарешті може конець китайській домовій війні.

Новинки.

— **Жнива** зачалися вже в багатьох сторонах польської держави. Урядово кажуть, що жито представляється на загал добре і щодо зерна і щодо соломи. Остання посуха пошкодила головно окопневим землеплодам. Всежтаки шкоди наслідком довготревалої зими обнизили сильно сьогорічний урожай і не дадуться нічим направити. Польщі грозить брак хліба. З уваги на те польський уряд рішився закупити зараз по жнивах великі запаси збіжа, щоби бодай міста забезпечити хлібом та недопустити до надмірної дорожнечі.

— **Нагадались.** Міністерство публичних робіт призначило 10 міліонів золотих на направу доріг і мостів у Східній Галичині, знищених торічною повінню. Не знати тільки, коли візьмуться до тої роботи.

— **Збіже таніє.** В останнім тижні впали ціни збіжа. Зложились на це дві причини. Перед самими жнивами почали випродувати збіже спекулянти, що маґазинували його, очікуючи найвищих цін перед жнивами. Друга причина: фільварки зачинають продавати нове жито, хоч воно ще переважно на пни. Потерплять на тім головно дрібноземельні хлібороби, що зараз по жнивах мусять випродувати збіже на обігнання ріжних видатків.

— **Співацьке свято у Відни** відбулося минулого тижня. Прибуло 54 спеціяльних потягів, які привезли кількадесять тисяч співаків. В концерті взяло участь 40.000 осіб. Були патріотичні промови, після чого відспівано німецькі національні пісні. Свято було великою маніфестацією за прилученням Австрії до Німеччини. В маніфестації взяло участь коло 400.000 осіб.

— **Більшовики закуповують збіже.** Радянський уряд приказав своїм аґентам у Гамбурзі закупити не тільки всі запаси збіжа, що находяться в пристани, але також законтрактувати збіже, яке находиться на кораблях, що їдуть з Америки. Ці кораблі можуть прибути до радянських пристаний аж з кінцем серпня ц. р. Одночасно радянський уряд закупив в Канаді 8 міліонів бушлів пшениці, яка буде відставлена до Радянщини з кінцем липня ц. р. Кажуть, що теперішні більшовицькі можновладці ратують своє населення перед голодом з причини неврожаю.

— **Страйк в Микуличині.** Від довшого часу треває в Микуличині пов. Надвірна страйк робітників місцевого тартаку. Причиною страйку є низькі платні і визиск людської праці, хоч польські ґазети приписують це політичній аґітаці.

— **Когут задзьобав дитину.** В селі Лонна на Підкарпаттю сталася небувала подія. Великий сільський когут напав на 4-літну дівчинку і виклював їй очи. Дзьобав також її в горло. Дитина вмерла серед мук.

— **Число безробітних в Польщі** виносило в половині липня ц. р. по містах 110.000 осіб. В останнім часі зменшилося о 3 тисячі осіб, що знайшли заняття при рільництві.

— **Ревізію аптик** зарядило міністерство внутрішних справ в цілій Польщі. Є це наслідок нарікань лікарів на господарку в аптиках.

— **У фабриці штучних огнів** на Волі передмістю Варшави, скоїлось велике нещастя. Від неосторожно киненої папіроски настав вибух, що висадив у воздух цілий будинок. Спід румовища добули 4 спалені трупи, а крім того кількох інших тяжко ранило.

— **Всюди смердить.** Величезні зловживання при військовій бранці в перемиськім корпусі звернули увагу влади також на корпус львівський. Переведено численні ревізії і викрито також зловживання. Арештовано багато цивільних осіб за протизаконне звільнювання від військової служби. Подробиці держаться в тайні.

— **Велика пожежа навістила** місточко Краковець пов. Яворів. Згоріло 27 домів, самих жидівських, наслідком чого 200 жидів лишилось без хати. Огонь повстав від того, що в склепі одного жида запалилась в ночі бочка нафти.

— **Грім спалив церкву.** В Маґерові пов. Рава Руська грім ударив у нововибудовану церкву і спалив її. Шкода виносить 100.000 зл.

— **Бугай убив чоловіка.** В господарстві оо. Василіян у Крехові зірвався зі стайні бугай під впливом великої спеки і кинув наймита Івана Шимчина рогами в гору так сильно, що Шимчин падаючи потрощив собі кости і помер.

— **Торгували дівчатами.** Варшавська поліція арештувала Авраама Марчика і кількох його товаришів, що вивозили з Польщі дівчата до домів розпусти в Полудневій Америці. В останім році ця жидівська шайка вивезла поверх 200 дівчат, між ними багато малолітніх. Гершт шайки, Марчик доробився на тій торговлі великого маєтку, але тепер відпічне за те трохи в кримінаді.

— **Бійка на коси.** Коло села Валовець браславського повіту на Виленщині посварилися робітники при сінокосах. Від сварки прийшло до бійки, причім двох селян зарізали на смерть а кількох тяжко покалічили. Винуватців арештовано.

— **Свинська справа.** Судовий процес проти львівського різника Юзефа Новака і товаришів скінчився 21. ц. м. Новака признано винуватим за обманство на шкоду війська, якому доставляв кепське мясо і кінські ковбаси замісць свинячих, дальше за те, що намовив свідків до фальшивих зізнань, що браз відступне при винаймі мешкань і що недопустив до контролі фальшивої ваги, наслідком чого трибунал засудив його на один рік вязниці загостреної постом. Крім того засуджено його на грошеву кару 3884 зл. в користь державного скарбу і грошеву кару 5.000 зл. в користь військового скарбу. Його помічник д-р Заблоцкі дістав 3 місяці, а Валяс, Червіньскі і Дерлят по три місяці вязниці.

— **Напад на рееміґранта.** В Солині коло чехословацької границі напало в ночи шістьох бандитів на дім Василя Лаврика, що повернув недавно з Америки. Опришки застрашили домівників револьверами, зрабували 180 долярів, 70 зл. та всяку одіж і щезли без сліду.

— **Старинний скарб.** При будові залізниці Стоянів-Луцьк коло села Борочиці робітники викопали посуду, в якій находилося кілька кільоґрамів срібних і золотих монет. Монети робітники розібрали між себе а посуду кинули в багно. По кількох днях один робітник забрав і цю посуду і привіз до Львова продавати. Тут показалося, що це срібна ваза з римських часів та старинні римські гроші з другого століття після Христа. Монети представляють обличчя ріжних римських цісарів, між іншими й Нерона. Поліція відобрала від робітників цінну находку, щоб дати її до музея.

Коронація чудотворної ікони.

Велике церковне свято в Самборі.

Пишуть нам: З нагоди 200-літної річниці появи чудотворного образу Преч. Діви Марії в самбірській церкві відбудеться за дозволом Святійшого Престола в Самборі дня 28. серпня ц. р. в день Успенія Преч. Діви Марії коронація цього чудотворного образу.

Ми українці досі не маємо ще укоронованого образу Преч. Діви Марії, тому цей коронаційний акт викликує велике заінтересування поміж українським народом і як зачувати, на це свято вибирається до Самбора багато путників, щоби тут віддати честь і поклонитися Нашій Мати-Цариці.

Коронаційне торжество буде тревати 4 дні, а саме свято розпічнеться вже в суботу перед Успенієм, дня 25. серпня ц. р. о год. 5 по пол. На розпочаття приїзджають оба владики з Перемишля. Участь в цім святі візьмуть також всі наші владики і мітрати, тому це перше торжество в нашім обряді заповідається дуже величаво.

Друкується також книжочка про чудотворну ікону Преч. Діви Марії в Самборі. Ця книжочка разом з докладною програмою цілого коронаційного торжества буде розіслана по всіх гр. кат. парохіяльних урядах для проголошення цього свята всім вірним.

Торговельна Школа „Просвіти“.

З початком року вписалося до 3-літної школи і на річний курс абітурієнтів разом 167 осіб обох полів. З кінцем року було 140, з чого до висших кляс переходить 61, покінчило школу або курс 47, до правничого іспиту призначено 22, недостаточний степень одержало 10.

В школі і на курсі вчило 14 осіб з висшим і університетським образуванням, між котрими переважали люде з кооперативною торговельною практикою. Бібліотека школи числить 1054 книжок і 12 фахових писем. Кромі сего має школа збірки до науки історії, ґеоґрафії, товарознавства, бухальтерії і торговлі. В школі подавано такі предмети науки: релиґія, українська, польська і німецька мова, історія, торг. ґеоґрафія, каліґрафія, купецькі рахунки, бухальтерія, переписка, наука про торговлю, товарознавство, кооперація, гіґієна і руханка. На курсі вчили тільки фахових предметів, подібно як на усіх курсах абітурієнтів, а саме купецької і політичної аритметики, бухальтерії, переписки, товарознавства, суспільної економії, науки про торговлю, торговельного і промислового закона, кооперації, а надобовязково анґлійської і француської мови. Кооперація була лише окремим предметом науки у всіх клясах, але також узглядньовано її при інших предметах. Крім сего молодь під проводом учителя вела шкільну кооперативу, де набувала практики у веденні зборів, засідань купців і продажі.

Так як попередніми роками, переробив п. Ольховий, інспектор Ревізійного Союзу у Львові з абсольвентами школи практичну кооперативну тему закінчену задачею, а п. Мудрик, директор Маслосоюзу, дав ряд викладів про молочарство з демонстраціями.

Охочі до сего вчилися в школі інтроліґаторства, а уся молодь брала участь в научних прогульках для пізнання ріжних фабричних і торговельних підприємств.

В школі заведено в тім році науку писання на машинах ріжних системів та гіґієнічні виклади та лікарську опіку для молоді.

В школі було 4 відділи, курс для абітурієнтів, писання на машині та інтроліґаторства, тож панувала велика тіснота, тому являється конечна потреба поширення льокалю, бо інакше дальший розвиток тої хосенної установи буде рішучо спинений, бо на рік, як видно з дотеперішних вписів, число учнів сильно побільшиться, а прибуде ще новий кооперативний курс для всіх. Додаткові вписи до Школи трилітної, на курс абітур. курс кооперативний, і до однорічної школи купецького підготування для всіх та дволітного ліцея для абсольвентів 6 кл. ґімн. будуть відбуватися 29—31 серпня 1928. Наука в школі пічнеться 4. вересня, на курсах 1. жовтня 1928.

ПОЗІР ПЕЧЕНІЖИНЩИНА!

Кождого втірка від години 12 до 3 пополудни в Печеніжині є отворена в домі П. Мацькова **Повітова Народня Канцелярія.** Тут уділюється правної поради у ріжних справах, пишеться просьби і протести і т. п. В лікарських порадників можна дістати порад у ріжних недугах людий і звірят. Членам УНДО полагоджується всі справи даром а нечленам за добровільними датками.

В неділю 29. липня ц. р. о 3. год. пополудни відбудеться **велике повітове посольське віче** під голим небом, а вразі непогоди в чит. „Просвіти“. По вічу буде довірочна нарада лише для членів партії, які обовязково з кождого села мають прийти.

Всякі непорозуміння, які зайдуть між членами партії або і між нечленами, давайте під наш **партійний суд**, якого головою є адвокат Кароль Шипайло. В склад того суду входять о. декан Л. Левицький, п. Н. Пнівчук і інші поважні громадяни, які дають запоруку справедливого видавання суду. Тому не пхайтесь у чужі суди і не тратьте на це свого гроша, лише звертайтесь до свого безплатного суду. — За Повітовий Секретаріят:

Д. Кузик.

ПОЗІР ТУРЧАНЩИНА!

В середу, дня 1. серпня ц. р. відбудеться в Турці в домі філії „Просвіти“ **Повітовий Народній Зїзд** з таким дневним порядком: 1) Відкриття Зїзду. 2) Справоздання з діяльности П. Н. К. за минулий рік. 3) Звіти соймових послів 52. виборчого округа. 4) Вибір голови і 10 членів П. Н. К. 5) Дискусія над звітами, ухвалення резолюцій. Початок Зїзду о год. 12-тій в полудне. —За Повітовий Наордній Комітет в Турці: **Д-р М. Кондрат** голова, **о. І Федевич,** секретар.

Добра рада.

Вино з вишень.

З вишень можна робити добре солодке вино. Спосіб дуже простий. Достиглі овочі дусимо разом з кістками лишаємо на яких шість годин, щоби сок нятягнув трохи гіркістю з роздушених кісток. Опісля сок відцідити. До мякишу, який лишиться після відцідження соку, додаємо стільки літрів води, скільки кільоґрамів важили овочі, лишаємо на 6 годин і знову витискаємо сок, який мішаємо зі соком першим. На 100 літрів такого мішаного соку додаємо 32 кґ. цукру, а для ферментації треба домішати ліпшого дріжджа з грецького вина. Дістанемо дуже добре вино, що скоро дозріває.

ДОПИСИ.

ГОРОДИЛІВ, ПОВ. ЗОЛОЧІВ. *(Над свіжою могилою).* Дня 11. липня ц. р. помер в Городилові господар Данило Безпалко в 76-ім році життя. Був це один з найвизначнійших селян золочівського повіту, піонір народньої роботи в Золочівщині, член основатель Філії Т-ва „Просвіта“, яка в біжучому році обходить ювілей 50-літного іствування, оснуватель і фундатор читальні „Просвіти“ в Городилові, якого старанням та читальня побудувала гарний власний дім. Належав до селян, котрі образування своїх власних дітей уважали за національний обовязок. Один з Його синів бл. п. Михайло Безпалко, був гірничим інжиніром, знаний нашому широкому загалови. Другий син Володимир є доктором прав і перебуває тепер на Україні. Двох синів полягло в Карпатах в рядах Січових Стрільців. Дочка є замужна за о. Сембайом, катехитом в Тернополі. Бл. п. Данило Безпалко відзначався патріотизмом і належав до найкращих членів У. Н. Д. О. в повіті. Його похорон, який відбувся дня 13. ц. м. перемінився на народню маніфестацію. Його память вшанувала золочівська інтеліґенція, беручи численну участь в похороні і даючи тим доказ, що між селянством і інтеліґенцією не має ріжниці. О. парох Лешньовський пращав Покійного теплою промовою на подвірю коло дому, підносячи його заслуги яко бувшого начальника громади, члена церкви та батька родини. До церкви і на цвинтар супроваджали небіщика 7 священиків. По Службі Божій і Панахиді в церкві промовляв о. шамбелян д-р Стефан Юрик, підносячи заслуги бл. п. Данила як старшого брата, що через 48 літ завідував церквою як громадянина українця. Над могилою пращав бл. п. Данила повітовий орґанізатор д-р Теодор Ваньо іменем повітових, культурних і економічних орґанізацій, ставляючи Його яко взір до наслідування Його життя. Память бл. п. Данила Безпалка полишиться незатертою на довгі часи в Золочівщині.

КУГАЇВ, ПОВ. ЛЬВІВ. *(Ліквідують українські школи).* В Кугаєві є вже понад 40 літ українська школа, до якої ходить около 60 українських дітей, тоді коли до польської школи ходить около 15. Дня 20. червня ц. р. одержала громадська зверхність з повітової шкільної ради у Львові письмо, яким звеліла вислати свого представника на день 6. липня ц. р. до бюра шкільної повітової ради, та що предметом переслухання буде злука двох шкіл в одну утраквістичну. Громадяне Кугаєва є обурені цим замахом на українську школу в українському селі і заявляють, що на утраквістичну школу, яка буде в дійсности польською, ніколи не погодяться. Українську Парляментарну Репрезентацію прохають заінтересуватися цею справою.

ХОЛОЇВ, ПОВ. РАДЕХІВ. *(Учитель стріляє до людий).* У присілку Бабичі коло Холоєва 28. червня вечером вправляли спокійно Соколи на площі перед домом читальні „Просвіти“. Рівночасно в салі читальні вправляли Сокілки. Вони вчилися вправ на сокільське свято в Кривім коло Радехова, а також на своє свято в Холоєві, заповіджене на 12. липня ц. р. Нараз зявився управитель школи з Бабич, Теофіль Рибачевський і почав лаяти Соколів, а вкінци добув револьвера зі словами: „Єстем капітанем Стшельца, розейдцьсє, бо стшелям!“ Начальник Сокола Василь Козак, не зважаючи на погрози і лайки, відповів, що вправляти вільно, бо тепер нема виїмкового стану, і спитав Рибачевського, чи він є поліційним аґентом? По тих словах Рибачевський відійшов, а Соколи зібралися в читальняній салі. Однак незабаром Робачевський впав і сюди і знову пробував розігнати Соколів, грозячи, що спровадить поліцію, щоби їх арештувала, бо вони на нього нібито стріляли. Всі відперли цей новий провокаційний напад і наклеп. Колиж Соколи вертали до дому, посипалися на них стріли зі шкільного будинку. Де ми живемо? Кому віддано науку наших дітей?

Громадянин.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА. (Наша рівноправність). Наші сільські кооператори дуже втішились були вісткою, що Центросоюз висилав свою делеґацію до компетентних людей в справі надання сільським кооперативам трафік та що директор монополю віднісся до цеї справи прихильно, обіцюючи вислати в цій справі розпорядження до підчинених властей. І віримо, що може і додержав обітниці. Як його розпорядження виконується в практиці, нехай посвідчать факти. Кооператива в Вовкові внесла подання о трафіку, але комісар заявив управі, що кооператива трафіки не дістане, бо монополь не може нагороджувати кооператив, які ведуть протидержавну політику. Для комісаря продавання сірок, мила, нафти, шварцу та перцю це протидержавна політика! О опорожнену трафіку хотіла податися кооператива в Добряничах, але комісар сказав, що вона трафіки не дістане, бо закон каже надати її шинкови (такого закону ми до нині ще не мали!). І дійсно жид Лейба трафіку дістав. Ще лучшу штуку втяли в селі Утіховичах. Одного пополудня щезла вивіска на стіні давної трафіки, а появилась на стіні жида Ворона. З вивіскою розуміється, перейшла до Ворона і трафіка. От тут показалося, що монополь уміє нагороджувати. Від Ворона перед тим кілька разів скарбова сторожа сконфіскувала тютюн, папіроси, сахарину і горівку, якими неправно торгував, і за це навіть його була покарала. Тепер винагороджують йому понесені конфіскатою та карами страти і дали йому трафіку! Але поміж чемними людьми водиться так, що за дарунок дається дарунок. Та про це ша! Про це мусимо замовчати, щоб часом хто не загнівався а властиво не почервонівся.

Кооператор.

ЗАРУБИНЦІ, пов Збараж. Радикальна господарка. Голова „Українського Народного Дому“ в Збаражи, адвокат д-р Кульчицький роздає гроші цеї інституції при її будові тільки сторонникам соціялістично-радикальної партії. І так дав 500 зол. на звоження піску з Новик аґітатерови цеї партії Федькови Стаховому зі Зарубинець. А він взяв ті гроші собі і звозить пісок лиш сам зі своїм тестьом Іваном Цьвяхом, богачем-дукою зі Зарубинець. Чи не ліпше було дати 500 зол. десятьом господарям, щоби собі заробили кождий по трохи. Тепер д-р Кульчицький взиває людий зі Зарубинець, щоб звозили пісок з нашого села задармо, бо в нас є найліпший пісок у повіті збаражськім, а люде кажуть, хто возить пісок за гроші ,нехай везе й за дармо; нехай везе його Федько Стахів, Іван Цьвях і Прокіп Волошинський, котрі дістали 500 зол. Якби так з 20 господарів дістало було оцих 500 зол. за фіри, кождий з них і за дармо бувби привіз по кілька фір піску на „Укр. Народний Дім“ у Збаражи. Тепер люди зі Зарубинець і складок не дадуть, кажучи, хай їх дає Стахів, Цьвях і Волошинський. Дав д-р Кульчицький Федькови Стаховому 30 зол. на добування піску для робітників у Зарубинцях. Хлопці добули пісок толокою а Стахів хотів 30 зол. собі взяти і затаїти, але як довідалися про це хлопці, наперли на нього і Стахів звернув їх назад „Укр. Нар. Домови“. Він обіцяв музику і перекуску хлопцям, але й цего не додержав, збрехавши, що нема кому справити толоки. Тепер цей пісок, добутий в Зарубинцях, ужив дідич-жид на свої будівлі, бо громада і дідич мають спільне уживання майдану, де міститься пісок. Дуже дивно нам, що радикали послугуються такими людьми, як Федько Стахів, котрому на загальних зборах кооперативи доведено, що допускався зловживань на шкоду цеї кооперативи, будучи її справником. Але на ундистів викрикував підчас виборів, що лучаться зі жидами-шахраями. **О. І. М.**

Лагодів, пов. Перемишляни. В селі є 10% поляків при теперішній виборчій ординації до громадських рад мусять там вийти 24 українців, а 8 поляків з 1-го кола до громадської ради. Так і сталося при перших виборах, які відбулися в липні 1927 р. Однак поляки внесли проти цих виборів рекурс, який староство узгляднило і зарядило нові вибори навіть на основі нових змінених лист. Другу листу уложив війт наказний комісар поляк так, що повтягав до 2-го кола багато німців з поблизьких сіл, які платять в Лагодові мінімальні податки, яким належалося місце в 3-ім колі. Проти цеї листи запротестували українці і староство справді казало змінити листу так, що при других виборах знову вийшло 24 радних українців. Однак і цим разом поляки вишукали собі причину, щоби уневажнити вибори, бо війт оголосив вибори двох кол на одну і ту саму годину. Староство приймило рекурс і розписало нові вибори на останні дні мая. Напруження поміж поляками а українцями в селі дійшло до остаточних меж. Поляки бачучи безвиглядність своєї правди, старалися бодай здискредитувати і осмішити провідників противної листи і між іншим кидали до урни карикатури місцевого звященика о. Сахна. Вибори знову випали на користь українців, а поляки починають тероризувати українське населення, почуваючи за собою прихильність поліційного постерунку і староства. І так н. пр. в Зелений Понеділок напало двох поляків „стшельців“ Юзько Корчовскі і Юзько Снєжик з крісами на українця хлопця і стрілили до нього два рази. Люде, які цебачили, кинулися на обох завадіяк, щоби розброїти їх, однак ті утікли перед погонею. Розуміється, поляки зробили з того, що це українці напали на поляків так, що ті мусіли втікати і зробили з того „ґвалт публічни“, доконаний не на українцях, а на поляках. Недавно приїздив в тій справі комісар староства до села на слідство. Як скінчиться справа, не знати. В кожнім разі поляки чують за собою руку власть імущих і не бояться.

Ціни у Львові.

24. липня 1928

Збіже. Пшениця двірська 51, селянська 49, жито 40, овес 48, кукурудза 44.

Гроші. Доляр амер. 8.88, канад. 8.82, чеська кор. 0.26, австр. шілінґ 1.25, лей 0.05, франц. франк 0.35, німецька марка 2.16, фунт шт. 43.70, червонець 25.

Інші продукти. Молоко (літра) 40, масло десерове 5.60—6.00, кухонне 5.20, сир звичайний 1.20, яйце 13, мід (1кґ.) 4.50.

Смішне.

Поліціянт: Чи — ви знаєте, що тут не вільно риби ловити?

Панок з вудкою: Я зовсім не ловлю риби! Хочу тільки викупати свого хробака.

Хорий: Я чув, пане доктор, що для скріплення мозку добре їсти багато риби. Яку рибу ви мені порадите?

Лікар: Для вас на початок вистарчить велериб!

Видає С-ка „Діло“, зар стов з обмеж. пор. —За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.

Присуд наглого суду у Львові.

Розправа наглого суду проти учасників нападу на почтовий уряд у Львові скінчилась в середу 25-го липня ц. р. В 11-тій годині перед полуднем трибунал оголосив присуд, яким засудив двох обвинувачених: **Володимира ОРДИНЦЯ** і **Івана ПЛАХТИНУ** **на кару смерти через повішення.**

Володимира МИРОША засуджено на 7 літ, а **Евгена КАЧМАРСЬКОГО** на 5 літ тяжкої вязниці.

З браку однозгідности в трибуналі щодо **Евгена СКІЦЬКОГО** і **Івана ШТОКАЛА** справу переказано звичайному судови.

Оборона внесла до президента республики **прохання о помилування засуджених на смерть.** Якщо до 24 годин не прийде з Варшави відповідь, смертний присуд буде виконаний в четвер 26. ц. м., в год. 11.

Накладом „Свободи“. З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок ч. 10